

## Nr 266.

Godkänd av första kammaren den 8 juni 1927.

Godkänd av andra kammaren den 8 juni 1927.

*Riksdagens skrivelse till Konungen i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående statsbidrag till uppförande m. m. samt driften av hem för kroniskt sjuka.*

(Statsutskottets utlåtande nr 130.)

### Till Konungen.

Uti den till riksdagen den 4 januari 1927 avlätna propositionen angående statsverkets tillstånd och behov (nr 1) har Eders Kungl. Maj:t under femte huvudtiteln (punkt 63) föreslagit riksdagen att, i avvaktan på den proposition i ämnet, som kunde bliva riksdagen förelagd, till bidrag till uppförande m. m. samt driften av hem för kroniskt sjuka för budgetåret 1927—1928 beräkna ett extra förslagsanslag av 500,000 kronor.

Sedermera har Eders Kungl. Maj:t i en till riksdagen avläten, den 24 februari 1927 dagtecknad proposition (nr 112), under återopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden för sagda dag, föreslagit riksdagen att

*dels* under femte huvudtiteln, avdelningen medicinalstyrelsen samt hälso- och sjukvården, underavdelningen sjukvårdsanstalterna, till bidrag till uppförande m. m. samt driften av hem för kroniskt sjuka, att användas i huvudsaklig överensstämmelse med i propositionen angivna grunder, för budgetåret 1927—1928 anvisa ett extra förslagsanslag av 500,000 kronor;

*dels ock* medgiva, att jord, som står under kronans omedelbara disposition eller som tillhör någon av de under bruk och bergverk för nödigt skogsfång upplåtna allmänningar eller någon av de genom domänstyrelsens försorg utarrenderade kronoegendomar, vilka icke upplåtits till förenade mötespassevolanskassornas fond, stuterierna eller Vadstena krigsmanshusfond, må, efter av Eders Kungl. Maj:t i varje särskilt fall verkställd prövning, utan särskild ersättning till kronan på de villkor i övrigt, Eders Kungl. Maj:t kan finna skäligt bestämma, upplåtas till landsting, kommuner, föreningar eller enskilda för anordnande av hem för kroniskt sjuka.

Såsom i propositionen erinras, har 1918 års lagtima riksdag uttalat, att behovet av särskilda vårdanstalter för fattiga kroniskt sjuka måste anses mycket stort. Riksdagen framhöll ock, att vården av dessa icke borde ordnas endast för understödstagare utan för de sjuka i allmänhet samt att frågan om den kroniska sjukvården snarast borde bringas till lösning. Anskaffandet av anstalter och ombesörjandet av vården syntes riksdagen i första rummet

bliva en landstingens angelägenhet, men borde, liksom i fråga om tuberkulos-sjukvården, för underlättande av landstingens uppgift staten lämna bidrag till både byggnads- och driftkostnaderna. Såsom även erinrats, förklarade ock sistlidet års riksdag i anledning av väckta motioner, att riksdagen ansåge det vara av vikt, att denna fråga snarast löstes.

Den numera genom Eders Kungl. Maj:ts försorg verkställda utredningen be- träffande statsbidrag till nu ifrågavarande anstalter synes riksdagen till fullo bestyrka riktigheten av vad riksdagen sålunda uttalat. Att positiva åtgärder i denna fråga med det snaraste vidtagas, synes riksdagen särskilt motiverat därav, att, därest statsbidrag icke erhålles, fattigvårdssamhällena mången- städes icke lära kunna uppfylla fattigvårdslagens åläggande för dem att före ingången av år 1931 hava sin anstaltsfråga ordnad.

Såsom första fråga vid behandlingen av nu förevarande ärende har de- partementschefen upptagit spörsmålet om den lämpliga avgränsningen av det område, som bör bliva föremål för statens understödande verksamhet.

Enligt departementschefens med medicinalstyrelsens och de sakkunnigas i stort sett överensstämmande mening skulle statens understöd begränsas till att avse sådana kroniskt — vare sig obotligt eller svårbotligt — kroppssjuka, vilka visserligen vore i behov av sjukhusvård och därför icke lämpligen kunde vårdas å allmän fattigvårdsanstalt, men vilkas tillstånd icke berättigade till och vilka icke heller kunde få den särskilda art av vård, för vilken de allmänna sjukvårdsinrättningarna vore avsedda. Mot den sålunda föreslagna avgränsningen har riksdagen icke funnit skäl till erinran.

Departementschefen har härefter till behandling upptagit frågan om genom- förande av en gemensam, hela landet omfattande organisationsplan för den kroniska sjukvården och därvid såsom sin mening på anförda skäl fram- hållit, att en dylik plan för närvarande icke syntes genomförbar. Vad här- utinnan och i detta sammanhang anförts, har ej heller föranlett till erinran från riksdagens sida. I likhet med departementschefen anser riksdagen så- lunda, att statsbidrag till ifrågavarande anstalter icke kan anses äga annan karaktär än ett bidrag, avsett såsom understöd av frivillig kommunal eller enskild verksamhet.

Med avseende å den utsträckning, i vilken statsbidrag bör utgå, har de- partementschefen ifrågasatt vissa begränsningar.

Enligt det föreliggande förslaget skulle bidrag utgå till landsting, lands- och stadskommuner samt i förekommande fall till kommunalförbund. Därest fullt betryggande garantier för fortbeståndet av anstalt, varom nu är fråga, kunde lämnas, skulle enligt Eders Kungl. Maj:ts förslag förening och enskild person jämväl kunna komma i åtnjutande av bidrag, dock att understöd endast skulle lämnas i de fall, där vården å hem vore avsedd för fattiga sjuka. Då detta lättast komme till synes genom den för vården fastställda vård- avgiften, har en gräns ansetts böra dragas så, att understöd endast utginge i förhållande till det antal platser, för vilket vårdavgiften icke överstege visst lägre belopp. Efter jämförelse med de vanligaste vårdavgifterna å landstings- och kommunala vårdanstalter har förordats, att gränsen i detta hänseende sattes vid en vårdavgift av en krona och femtio öre för vård dag. Enligt riksdagens mening synes emellertid, åtminstone tillsvidare, anlägg-

ningsbidrag åt föreningar och enskilda icke böra ifrågakomma, intill dess större erfarenhet vunnits ifråga om de åtgärder, som från landstingens och primärkommunernas sida inom närmaste tiden kunna komma att vidtagas. Driftkostnadsbidrag synes däremot riksdagen jämväl böra tilldelas föreningar och enskilda.

Såsom av propositionen framgår, innebär Eders Kungl. Maj:ts förslag, att den nyss ifråga om föreningar och enskilda angivna vårdavgiftsgränsen skulle komma till tillämpning beträffande alla slag av anstalter. Till förslaget härutinnan ansluter sig riksdagen, dock att riksdagen i likhet med departementschefen anser, att för det fall att den vårdade är person från annat landstingsområde, respektive från annan kommun, bidrag torde böra få utgå, ändock att högre vårdavgift uttages än nyss sagts.

Såsom ytterligare begränsning med avseende å den utsträckning, i vilken statsbidrag bör utgå, har föreslagits, att dylikt bidrag endast skulle lämnas för ett visst antal platser i förhållande till folkmängden. I sådant hänseende har ifrågasatts, att det statsunderstödda platsantalet måste sättas lika med det uppskattade minimiantalet vårdbehövande fattiga kroniskt sjuka eller till en på tusen invånare, dock att för städer, som icke deltaga i landsting, anskaffnings- och driftsbidrag må utgå endast för en plats för varje 2,000-tal av folkmängden. Även enligt riksdagens mening måste det anses nödvändigt, att en begränsning, avseende såväl anskaffnings- som driftsbidraget, stadgas, och riksdagen har av i propositionen åberopade skäl funnit sig böra bifalla Eders Kungl. Maj:ts i sådant avseende framlagda förslag. I likhet med departementschefen anser dock riksdagen att, i överensstämmelse med vad som föreskrivits angående statsbidrag till uppförande av tuberkulossjukvårdsanstalter, även beträffande hemmen för kroniskt sjuka bör gälla, att den nu förordade begränsningen icke skall tillämpas i fråga om anstalter, som äro avsedda för vård av sjuka från hela riket utan företräde för sjuka från visst län eller viss kommun. Icke heller läser begränsningen böra äga avseende å driftkostnadsbidrag till anstalter drivna av föreningar eller enskilda. De regler, departementschefen i övrigt förordat i avseende å tillämpningen av den föreslagna folkmängdsgränsen, hava icke föranlett erinran från riksdagens sida.

I fråga om tiden, från vilken anskaffningsbidrag bör utgå, har i propositionen föreslagits, att statsbidrag skulle beviljas för anstalter, vilkas uppförande eller inrättande påbörjats eller vilka förvärvats efter ingången av innevarande år. Från rätt till statsbidrag skulle enligt Eders Kungl. Maj:ts förslag vara uteslutna alla anstalter, som vid nämnda tidpunkt av den, som ämnar driva dem för kronisk sjukvård, användas för *sjukvård över huvud*, också om icke användningen alls eller icke uteslutande avsåge vård av kroniskt sjuka.

Jämväl i denna del har riksdagen funnit sig böra godtaga Eders Kungl. Maj:ts förslag.

Vad härefter angår storleken av anskaffnings- och driftsbidragens belopp samt dessas fördelning, har riksdagen icke funnit något att erinra mot förslagen härutinnan.

Såsom särskilt villkor för åtnjutande av statsbidrag har ansetts böra

stadgas, att vården skall stå under tillsyn av särskilt förordnad läkare. Hur noggrann tillsynen bör vara, borde huvudsakligen få bero på arten av vårdfallen och hava några allmänna regler därför icke synts kunna uppställas. Enligt departementschefens mening borde det ankomma på medicinalstyrelsen att pröva, huruvida de i sådant avseende vidtagna anordningarna vore tillfyllest, och borde läkaren övervaka, att hemmet vore så anordnat, att garanti vunnes för verklig medicinsk skötsel. Till departementschefens uttalande härutinnan ansluter sig riksdagen. I detta sammanhang har riksdagen velat framhålla angelägenheten av att, på sätt de sakkunniga föreslagit, direktiv fastställas för säkerställande av ett godkännande av anstalter, som äro enkelt byggda men likväl ur sjukhussynpunkt fylla de krav, som rimligen böra ställas på ett sjukhem. Avsynandet och godkännandet torde böra ske under så billiga former som möjligt.

Vidkommande slutligen de av Eders Kungl. Maj:t framlagda kostnadsberäkningarna hava desamma icke givit riksdagen anledning till erinran, dock att riksdagen ansett, att särskilda anslag böra i riksstaten upptagas för uppförande m. m. av hem för kroniskt sjuka samt för driften av hemmen ifråga. Anslaget för uppförande m. m. av hemmen har bestämts till 225,000 kronor och anslaget till driften av hemmen till 275,000 kronor.

På grund av vad sålunda anförts och då riksdagen funnit sig böra bifalla vad Eders Kungl. Maj:t i övrigt föreslagit, får riksdagen anmäla, att riksdagen, i anledning av Eders Kungl. Maj:ts förevarande proposition

*dels* under femte huvudtiteln, avdelningen medicinalstyrelsen samt hälso- och sjukvården, underavdelningen sjukvårdsanstalterna för budgetåret 1927—1928 anvisat

*ej mindre* till bidrag till uppförande m. m. av hem för kroniskt sjuka, att användas i huvudsaklig överensstämmelse med av riksdagen angivna grunder, ett extra förslagsanslag av 225,000 kronor;

*än även* till bidrag till driften av hem för kroniskt sjuka, att användas i huvudsaklig överensstämmelse med av riksdagen angivna grunder, ett extra förslagsanslag av 275,000 kronor;

*dels ock* medgivit, att jord, som står under kronans omedelbara disposition eller som tillhör någon av de under bruk och bergverk för nödigt skogsfång upplåtna allmänningar eller någon av de genom domänstyrelsens försorg utarrenderade kronoegendomar, vilka icke upplåtits till förenade mötespassvolanskassornas fond, stuterierna eller Vadstena krigsmanshusfond, må, efter av Eders Kungl. Maj:t i varje särskilt fall verkställd prövning, utan särskild ersättning till kronan på de villkor i övrigt, Eders Kungl. Maj:t kan finna skäligt bestämma, upplåtas till landsting, kommuner, föreningar eller enskilda för anordnande av hem för kroniskt sjuka.

Stockholm den 8 juni 1927.

Med undersåtlig vördnad.